

Elkezdődött Udvarhelyen a tudomány istentisztelete, vagyis az ötödik éve megrendezett Pszinkron.

Ezen a héten rögtön két előadás is volt. Az elsőn **Ráduly-Zörgő Éva** pszichológus, gyógypedagógus, logopédus és háromszoros olimpikon volt

Dósa Zoltán

vendége. A Sylvester Dénes Egyesület által szervezett és az SZKA által támogatott röpke egy órában megismerhettük,

mit érezhet

egy tanulási zavarban szenvedő gyerek, ha le kell másolnia egy szöveget a tábláról, és hogy miért nem jó, ha az ember túlmotivált.

Intelligens emberek helyesírási hibákkal

Először is felvilágosítottak bennünket arról, hogy **bármennyire hihetetlen is, de igaz:** az ember imád tanulni. Ez a tanulás azonban nem csak és feltétlenül az iskolai tanulásra értendő, hanem az állandóan változó környezethez való alkalmazkodásra. Miben áll ebben a kontextusban a tanulási zavar? – tette fel a kérdést meghívottjának

Dósa Zoltán

A tanulási zavar **speciálisan az iskolai, egyetemi oktatással kapcsolatos jelenség**, ami kulturálisan meghatározott. Ez azt jelenti, hogy ahol nem írnak és nem olvasnak, nem járnak iskolába az emberek, ott nem, vagy nem ebben a formában létezik. Megtörténhet, hogy azok az idegrendszeri tényezők, amik miatt kialakul, más kultúrában épphogy előnyt jelentenének: a falu varázslója vagy a legjobb vadász lehetne ezekből a gyerekekből.

A tanulási zavar nem függ össze az intelligenciával: általában **átlagos vagy átlagon felüli intelligenciával** rendelkező

emberek nem képesek a három kulturális alpművelet, az írás, az olvasás és a számolás megtanulására annak ellenére sem, hogy átlagon felüli módszerekkel oktatják őket.

A diszgráfia, diszlexia és a diszkalkulália mellé sorolják a hiperaktivitáshoz kapcsolódó figyelemzavart is

, amit ADHD néven rövidítenek – ismertette Ráduly-Zörgő Éva.

Egyre több személyt diagnosztizálnak tanulási zavarral. Ennek egyik oka, hogy egyre több kultúrában elterjedt az írás-olvasás-számolás, illetve egyre fejlettebbek a diagnosztikai eszközök. A másik ok az, hogy az utóbbi időben **a környezeti ingerek felerősítik a gyengébb eseteket is**.

képek és rajzfilmek nézegetése

. A kevés mozgás, a képernyő, a m

esehallgatás helyett

egy csomó olyan készség és képesség kialakulását akadályozza, amelyek szükségesek ezekhez a műveletekhez.

Egy ötéves gyerek nem tudott beszélni. Kiderült, azért, mert az édesanyja félt, megfullad, ha nem csak pépes ételekkel eteti. Nem alakultak ki a rágóizmai, amelyeknek a beszédben nagy szerepük van. Ahogy elkezdett rágni, pár hónapon belül megtanult beszélni – hozta fel példaként **a mozgás és a verbális, illetve kognitív képességek közti összefüggésre a történetet a pszichológus-logopédus-gyógypedagógus.**

A diszlexia, az olvasással kapcsolatos zavar gyakorisága nyelvterületenként is változik: ahol bonyolult a nyelv, ott több a diszlexiás ember. Mivel a magyar elég nehéz nyelv, és sok a kivétel, amire a diszlexiások, diszgráfiások nagyon érzékenyek, magyar nyelvterületen elég rosszul állunk, 5-10 százalék a tanulási zavarosok aránya. Szinte garantált, hogy minden osztályba, évfolyamra kerül egy ilyen gyerek. Enyhítő körülménynek számít viszont a kiejtés szerinti írásmód.

Baj van az emeleten?

A laikus azt látja, ami egy tanulási zavaros egyénél hiányzik. Hogy kínlódik és kínlódnak vele, energiát fektet bele, hordozzák szakembertől szakemberig, mégsem tudja ezeket az alapszabályokat elsajátítani. **„Baj van az emeleten, biztos lusta, nem akarja eléggé”** – általában ezeket a következtetéseket vonja le a környezet, sokszor maguk a pedagógusok is.

A szakember viszont azt nézi, hogy **mik a gyerekek, vagy felnőttek az erősségei**, amikre építeni lehet, amikből ki lehet indulni, hogy aztán eljussanak azokhoz a képességekhez, amelyeket fejleszteni kell – tudtuk meg a meghívottól. Vannak olyan

bevált tippek és trükkök

, amelyek még az alulmotivált, a kudarcukba esetleg beletörődött tanulási zavaros gyerekeknek is tudnak sikerélményt okozni, hogy aztán innen induljon a fejlesztés. Ezek egyike például, ha felsoroljuk, hány híres ember, köztük

Thomas Edison

, vagy milliárdos (negyven százalék) volt tanulási zavaros gyerekkorában.

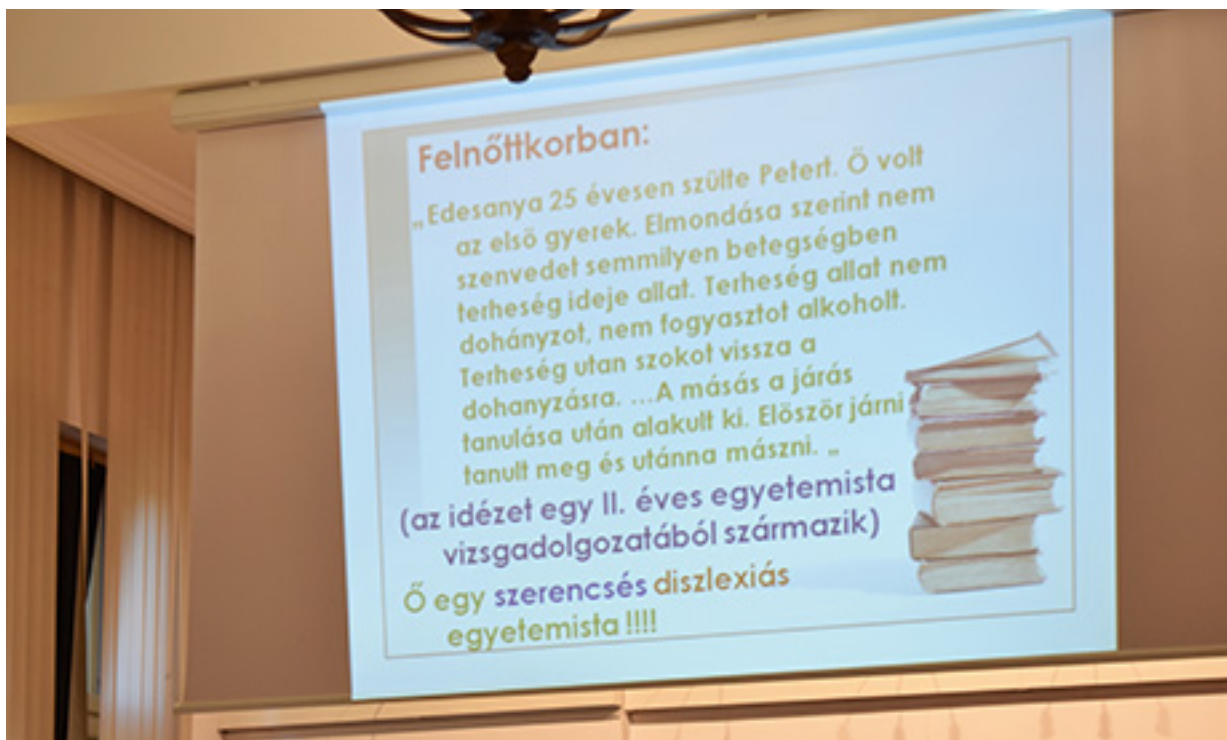
A lehető legpontosabb diagnózis felállítása után a tanulási zavaros gyerekek fejlesztése csapatmunkát igényel: a szülők, a logopédus, a tanítók, a gyógypedagógus, a pszichológus

összehangoltan kell, hogy dolgozzon ahhoz, hogy fejlődést érjenek el. Személyre szabott fejlesztési tervet kell kidolgozni, amit a folyamat közben szükség esetén lehet módosítani.

Amikor előre tudod, hogy úgyse sikerül

Azt is megtapasztalhattuk, hogy hogy érzi ma magát egy ilyen gyerek az iskolában, szóbeli vagy írásbeli vizsga közben. Előbb egy hatodikos tanulási zavaros gyerek macskakaparását nézhettük meg – laikus grafológusként megállapítható, hogy nagyon jó orvos, vagy gyógyszerész lenne belőle.

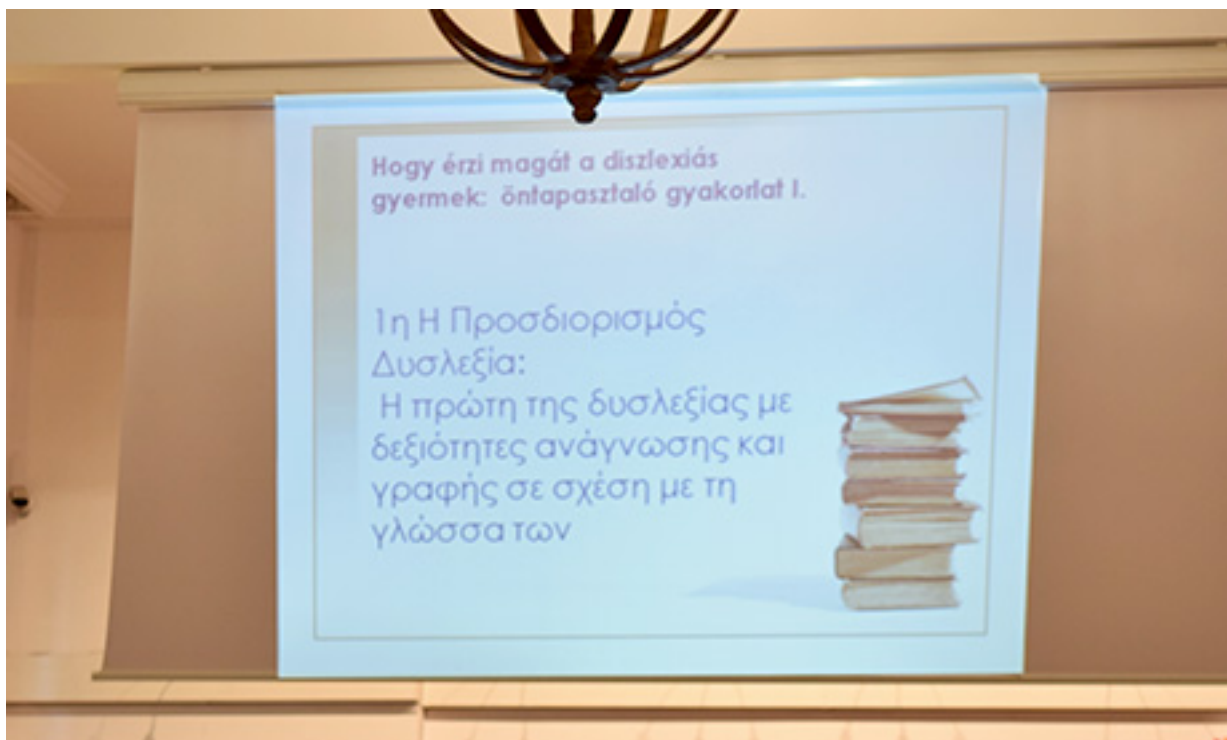
Az írás formájú halandzsát ő maga sem tudta kiolvasni. **Neki szerencséje volt**, mert a tanárai megértették, hogy egy jó képességű, szorgalmas gyerek, akinek tele van helyesírási hibával az egyébként alig olvasható írása, és még azt is sikerült elérni, hogy a kis- és a nagy érettségien egy-egy plusz órával tovább dolgozhatott. Most már egyetemista, **nyilván informatikus** – mesélte a sikertörténetet a szakember.

Aztán egy tanulási zavaros egyetemista szövegét is megnézhattuk, aki szerencsésnek

mondhatja magát, mert egyetemre járhat. A szöveg úgy nézett ki, mint egy átlagos komment a Facebookon, ahol a múlt idő egyezményes jele az egy t, és teljesen random módon kettőzünk betűket.

Ezután gyűlt meg a bajunk, ugyanis le kellett másolnunk egy előre kiosztott lapra minél gyorsabban, és minél pontosabban, hogy mi van a kivetítőn. Egészen addig tűnt könnyű feladatnak, amíg meg nem jelent a szöveg, a tanulási zavar meghatározása görög nyelven. Volt, akinek két teljes szót is sikerült leírnia belőle a táblatörlés előtt.

Volt még román és angol anagramma is, amiből a román RIECCSEINEZCP-t még úgy ahogy sikerült megfejtenie a közönségnek, de **az angol DROGYPUALN-nal nem tudott megküzdeni** az amúgy intelligensnek tűnő tömeg. Csak, hogy érezze, mit jelent diszlexiásként idegen nyelvet tanulni.

– Gondoljanak bele, hogy a tanulási zavaros gyerekeknek egész életükön keresztül nap mint nap nagyon sokszor kell megtapasztalniuk ezt a frusztráló érzést, hogy **nem sikerül egy feladatot teljesíteniük**

Ebből fakad számos önértékelési probléma, ami viselkedési zavarokban nyilvánul meg. A környezet általában a viselkedési zavarokra figyel csak, és elkönyveli rossz gyerekek a tanulási zavarost, holott

ez csak egy másodlagos tünet

– vonta le a következtetést Ráduly-Zörgő Éva.

Diszlexiások kerestetnek

A tanulási zavarosoknak nincs szervi elváltozásuk, **az idegrendszerük viszont másképp működik**

, ha az íráshoz, olvasáshoz, számoláshoz szükséges átalakításos műveletekről van szó.

Lehet, hogy ezekben a dolgokban csapnivaló a teljesítményük, de egyéb kiemelkedő értékeik bőségesen kárpótolhatják őket. Szeretnivaló, értékes emberek, akiknél a globális képalkotásért, a kreativitásért felelős jobb agyfélteke dominál szemben a rendszerezésért, a racionális, analitikus, a sorrendiségért felelős bal agyféltekével, ezért rendkívül kreatívak. Ezt mondjuk sok pedagógus nem szereti, mert **a kreatív emberek kényelmetlen kérdéseket tesznek fel.**

De számos helyen rájöttek már arra, hogy a fejlett kreativitásuk miatt megéri diszlexiásokat foglalkoztatni. Van olyan cég Birmingham-ben, ahol **kimondottan ilyen alkalmazottakat keresnek**, mert nagyon jól ráéreznek egy-egy probléma újszerű megoldására.

Az ADHD-sokkal szemben lehetnek ellenérzései a környezetnek, mert az impulzivitásuk eléggé visszatetsző, és kiborítja a környezetet. Emiatt nehezebb elfogadni akár a gyereket is, nem csak a viselkedését – mondta a gyógypedagógus.

Az elemi osztályokban nincs gond, a tanítók már viszonylag felkészültek a tanulási zavaros gyerekekkel való **differenciált foglalkozás**ra, egyéni, könnyített feladatokat adnak nekik, amit a többi gyerekkel is elfogadtatnak. A tanárok és az egyetemi oktatók viszont kevésbé közreműködőek abban, hogy az írás-olvasás, vagy számolás képességének hiányában juthasson valaki magasabb osztályokba.

Egyszer volt, hol nem volt képességek

A tanulási zavarok egy része megelőzhető, enyhíthető, ha korán felfedezik – **már az oviban látszanak az előjelei**

–, és ha erősítjük azokat a részképességeket, amelyek zavara később az olvasás-írás-számolás megtanulásának nehézségéhez vezet.

Mozgás, mozgás!

Dósa kérdésére azt is megtudtuk, hogy a három olimpián is részt vevő országos gerelyhajító bajnok esetében hogyan hatott a sportolás a tanulásra. **Zörgő Benjám** híres pszichológus szakíró lányaként nagyok voltak vele szemben az elvárások a tanulást illetően, a 9-10-es jegy megtorlást érdemelt, ezért meg is ijedtek a szülei, amikor sportolni kezdett. Meglepetésükre kiderült, hogy

a sportolás hatására jobban szervezte az idejét, motiváltabb lett és jobban tudott fókuszálni

